

Henkilönsuojainten valtakunnallinen markkinavalvontahanke 2020

Loppuraportti

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	3
Sammanfattning.....	3
1. Hankkeen tausta ja tavoite.....	4
2. Hankkeen toteutus.....	5
2.1 Hankkeen ohjaus.....	5
2.2 Tarkastuslistat	5
2.3 Koulutus ja tiedottaminen	5
2.4 Valvontakohteet	5
2.5 Resurssit	5
2.6 Aikataulu	5
3. Hankkeen tulokset	6
3.1 Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu	6
3.2 Yhteenveto	6
3.3 Hankkeen jatkotoimet.....	6
3.4 Johtopäätökset.....	6
3.5 Taulukko	7

Raportin nimi: Henkilönsuojainten valtakunnallinen markkinavalvontahanke 2019. Loppuraportti.

Julkaisija: Työsuojeluhallinto 2021

Työsuojeluhallinnon julkaisuja 4fin/2021

ISBN: 978-952-479-333-9 (pdf)

ISSN: 2737-0879

Tiivistelmä

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden tarkoituksena oli toteuttaa vuonna 2020 ulkona tehtävissä töissä käytettävien henkilönsuojainten markkinavalvontahanke. Koronaepidemia kuitenkin muutti suunnitelmia, ja loppuvuoden 2020 aikana toteutettiin koronavirukselta suojaavia henkilönsuojaimia koskeva hanke.

Koronaepidemian vuoksi markkinoille tuli suuria määriä virukselta suojautumiseen tarkoitettuja henkilönsuojaimia, erityisesti hengityksensuojaimia ja visiirejä. Tulli lähetti suojainten asiakirjoja tarkastettavaksi työsuojelun vastuualueille, mutta markkinoille oli jo ehtinyt tulla ja tulee edelleen paljon vaatimusten vastaisia suojaimia. Tilanne edellytti markkinavalvontatoimenpiteitä.

Hanketta veti Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Jokaisella työsuojelun vastuualueella oli edustajansa hankkeen ohjausryhmässä. Hankkeen suunnittelu ja koulutus

toteutettiin huhti–kesäkuussa 2020. Tarkastukset aloitettiin kesäkuussa 2020. Tarkastukset tehtiin suojaimia valmistavissa yrityksissä, niitä Suomeen tuovissa sekä myyvissä erikoisliikkeissä, verkko- ja rautakaupoissa sekä tavarataloissa.

Hankkeeseen osallistui 11 tarkastajaa, ja siinä tarkastettiin yhteensä 70 suojainta. Tarkastetuista suojaimista biologisilta riskeiltä suojaavat puvut olivat täysin kunnossa. Suomen- tai ruotsinkieliset käyttöohjeet puuttuivat yhteensä 25 tuotteesta.

Kun merkinnöissä ja käyttöohjeissa havaittiin puutteita, tarkastettiin ja saatettiin kuntoon myös suojaimen vaatimustenmukaisuutta osoittavat asiakirjat, tyyppitarkastustodistus ja vaatimustenmukaisuusvakuutus. Nämä pyydettiin suojaimen Suomeen tuojalta tai valmistajalta. Myöhemmin tehtävillä jälkivalvontatarkastuksilla selvitetään, onko havaittuja puutteita korjattu.

Sammanfattning

Rapport om den riksomfattande marknads-kontrollen för personlig skyddsutrustning 2020

Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet ämnade år 2020 genomföra ett marknadstillsynsprojekt för personlig skyddsutrustning som används i arbete utomhus. Coronaepidemin ändrade dock på planerna och i slutet av 2020 genomfördes ett projekt om personlig skyddsutrustning som skyddar mot coronaviruset.

På grund av coronaepidemin lanserades stora mängder personlig skyddsutrustning som skyddar mot virus, särskilt andningsskydd och visir. Tullen skickade handlingarna gällande skyddsutrustningen för granskning till ansvarsområdena för arbetarskyddet, men en hel del skyddsutrustning som inte uppfyller kraven hade redan hunnit komma, och kommer fortfarande, ut på marknaden. Situationen krävde marknadstillsynsåtgärder.

Projektet leddes av ansvarsområdet för arbetarskydd vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Varje ansvarsområde för arbetarskyddet hade en representant i projektets styrgrupp.

Planeringen av och utbildningen inför projektet genomfördes i april–juni 2020. Inspektionerna inleddes i juni 2020. Inspektionerna utfördes i företag som tillverkar skyddsutrustning, i specialbutiker som importerar skyddsutrustning till Finland, i specialbutiker som säljer skyddsutrustning, i webbutiker, järnvaruaffärer och i varuhus.

I projektet deltog 11 inspektörer och sammanlagt 70 skyddsutrustningar kontrollerades. Av de inspekterade skyddsutrustningarna var dräkterna som skyddar mot biologiska risker i korrekt skick. Bruksanvisningar på finska eller svenska saknades för sammanlagt 25 produkter.

När brister i märkningen och bruksanvisningen upptäcktes, granskades och iståndsattes även handlingar om utrustningens överensstämmelse med kraven, typkontrollintyg och försäkran om överensstämmelse. Dessa begärdes av importören som importerar skyddsutrustningen till Finland eller av tillverkaren av skyddsutrustningen. Vid efterhandsinspektioner som görs senare utreder man om de observerade bristerna har åtgärdats.

1. Hankkeen tausta ja tavoite

Tulli lähetti suojainten asiakirjoja tarkastettavaksi työsuojelun vastualueille, mutta markkinoille oli jo ehtinyt tulla ja tulee edelleen paljon vaatimusten vastaisia suojaimia. Tilanne edellytti markkinavalvontatoimenpiteitä.

Varsinkaan uudet maahantuojat, jakelijat ja myyjät, joita oli korona-aikana paljon, eivät tunne henkilönsuojaimia koskevia vaatimuksia, mikä osaltaan vaikutti siihen, että puutteellisia tuotteita saatettiin markkinoille.

NLF-asetus (EY) 765/2008 edellyttää EU:n jäsenmailta markkinavalvontaa, johon kuuluvista menettelyistä säädetään nyt myös suojainasetuksessa (EU) 2016/425. Koronalta suojautumiseen käytettävien henkilönsuojainten on täytettävä joko henkilönsuojainasetuksen tai STM:n linjauksen vaatimukset.

Koronasuojainten markkinavalvontahankkeen tavoitteena oli toteuttaa 2020 loppuvuoden aikana valvontaa koronavirukselta suojaavista henkilönsuojaimista. Tarkastukset tehtiin hankkeena, jotta vältettäisiin päällekkäisyydet ja voitaisiin paremmin koordinoita vastualueiden valvontaa myös suhteessa ministeriön tekemään valvontaan.

Tämän markkinavalvontahankkeen tavoitteena oli tarkastaa markkinoilla olevien:

- Suojainasetuksen mukaisten (EU) 2016/425 CE-merkittyjen koronavirukselta suojaavien henkilönsuojaimien osalta EU-tyyppitarkastustodistus, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus, käyttö-ohjeet ja merkinnät suojaimesta sekä pakkauksesta.
- Jos henkilönsuojaimissa ei ole CE-merkintää ja ne on saatettu STM:n linjausten mukaisesti markkinoille tarkastettiin testausraportti, käyttö-ohjeet ja merkinnät suojaimesta sekä pakkauksesta.

Nämä pyydettiin suojaimen Suomeen tuojalta tai valmistajalta.

Hankkeessa tarkastettavat koronavirukselta suojaavat henkilönsuojaimet kaikilla vastualueilla olivat:

- EN 149 suodattavat puolinaamarit
- EN 166 visiirit, kasvojensuojaimet, suojalasit
- EN 374-5 biologisilta riskeiltä suojaavat käsineet
- EN 14126 biologisilta riskeiltä suojaavat vaatteet
- STM:n linjauksen mukaiset suojaimet

2. Hankkeen toteutus

2.1 Hankkeen ohjaus

Hankkeen vetäjäksi valittiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, jossa vastuuhenkilönä oli ylitarkastaja Mari Knuuttila. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue laati hankesuunnitelman, jonka pohjalta hanketta varten perustettu ohjausryhmä päätti hankkeen toteutuksesta ja muista yksityiskohdista. Jokainen työsuojelun vastuualue nimesi ohjausryhmään edustajansa.

Ohjausryhmään kuuluivat:

- ylitarkastaja Mari Knuuttila LSSAVI, puheenjohtaja
- tarkastaja Marko Koponen ISAVI
- tarkastaja Antero Nissinen, PSAVI
- tarkastaja Tapio Saarinen, LSAVI
- tarkastaja Mika Piirainen, ESAVI

Lisäksi ohjausryhmän kokouksiin osallistui sosiaali- ja terveysministeriön edustajana neuvotteleva virkamies Pirje Lankinen.

Ohjausryhmä kokoontui useasti toukokuussa 2020 skypen välityksellä. Kokouksessa suunniteltiin hankkeen toteutus ja sovittiin yhteisistä toimintatavoista.

2.2 Tarkastuslistat

Hanketta varten ohjausryhmä laati ja päivitti tarkastuslistat, joissa kysytään tarkastettavien tuotteiden ja niiden jakeluketjujen tiedot.

2.3 Koulutus ja tiedottaminen

Hankkeen tarkastuksia tekeville tarkastajille järjestettiin kesäkuussa 2020 koulutustilaisuus, jossa käytiin sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osaston asiantuntijoiden kanssa läpi alan lainsäädäntöä ja standardeja. Hankkeen tuloksista laaditaan hankkeen valmistuttua tiedote, joka jaetaan sidosryhmille ja julkisuuteen vetovastuussa olevan työsuojelun vastuualueen toimesta.

2.4 Valvontakohteet

Valvontakohteina olivat henkilönsuojaimia valmistavat ja/tai maahantuovat yritykset sekä henkilönsuojainten myyntiin erikoistuneet yritykset. Lisäksi tarkastettiin myös muita henkilönsuojaimia myyviä yrityksiä ja verkkokauppoja.

2.5 Resurssit

Kaikki viisi aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueelta osallistui hankkeeseen. Jokainen vastuualue oli varannut hanketta varten noin 1–2 henkilötyökuukautta. Kultakin vastuualueelta hankkeessa oli mukana yhdestä kolmeen tarkastajaa.

2.6 Aikataulu

Hanke suunniteltiin keväällä 2020 ja toteutettiin loppuvuoden 2020 aikana, lisäksi hanketta päätettiin jatkaa vuodelle 2021. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue aloitti hankesuunnitelman valmistelun toukokuussa 2020, ja siitä alkaen ohjausryhmä osallistui hankkeen suunnitelman viimeistelyyn ja teki päätöksiä hankkeen toteutustavasta. Tarkastukset aloitettiin kesäkuussa 2020. Välittömästi tarkastuksen jälkeen tarkastajat kirjasivat tarkastamansa tuotteet valvontatietojärjestelmään. Näin varmistettiin, että kukin tuotenimike tarkastetaan vain kerran.

3. Hankkeen tulokset

Työsuojelun vastuualueet tarkastivat yhteensä 70 henkilönsuojainta, jotka oli valmistettu asetuksen (EU) 2016/425 ja STM:n linjauksen mukaisesti.

3.1 Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu

Ks. taulukko sivulla 7

Taulukossa oleva ei havaintoa -kohta kirjautuu valvontatietojärjestelmästä (Vera) kun kyseessä olevaa asiaa ei voida todentaa olemassa olevaksi.

3.2 Yhteenveto

Hankkeessa tarkastettiin 70 tuotetta. Lukumääräisesti eniten tarkastettiin suodattavia puolinaamareita 45 kpl, visiirejä 7 kappaletta, suoja-pukuja 5 kappaletta, 12 kappaletta STM: linjauksen mukaisia suojaimia, suojakäsineitä oli tarkastuksen kohteena vain 1 kappale.

Kaikki tarkastukset tehtiin etukäteen laadittuja tarkastuslistoja käyttäen. Suojaimista katsottiin merkinnät ja käyttöohjeista kaikkia henkilönsuojaimia koskevien perusvaatimusten edellyttämät asiat. Biologisilta riskeiltä suojaavat vaatteet olivat asianmukaisessa kunnossa. Suojaimet olivat kokonaisuudessaan suodattavien puolinaamareiden osalta kunnossa 84.7 %. Suurimmat epäkohdat löytyivät STM:n linjausten mukaisista tuotteista.

3.3 Hankkeen jatkotoimet

Työsuojelun vastuualueet jatkavat hankkeessa havaittujen puutteiden selvittelyä suojaimia Suomeen tuovien yritysten ja jakelijoiden kanssa ohjausryhmässä sovitun mukaisesti. Hanketta on tarkoitus jatkaa vuoden 2021 ajan. Mahdolliset jatkotoimenpiteet hoidetaan sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolla.

3.4 Johtopäätökset

Tulokset osoittavat, että kaupoissa ja verkkokaupoissa myytävien henkilönsuojainten merkinnöissä ja käyttöohjeissa oli jonkin verran puutteita. STM:n linjausten mukaisissa suojaimissa oli eniten puutteita. Myös EN 166 standardin mukaisissa suojaimissa oli paljon puutteita (38 %). Erityisesti voidaan mainita biologiselta riskeiltä suojaavat puvut, jotka olivat asianmukaisessa kunnossa sataprosenttisesti (100 %). Puutteellisten tietojen johdosta tehty väärä suojainvalinta voi johtaa siihen, että korona-epidemia leviää herkemmin.

Tilanteen parantamiseksi jälkivalvontaa suoritetaan ainakin niissä myymälöissä ja verkkokaupoissa, joiden todettiin myyvän vaatimustenvastaisia suojaimia. Hankkeessa kävi ilmi, että puutteellisesti merkittyjä suojaimia myivät varsinkin uudet toimijat.

3.5 Taulukko

	EN 14126 biologisilta riskeiltä suojaavat vaatteet			EN 149 suodattava puolinaamari			EN 166 visiirit, kasvojen suojaimet, suojalasit			STM:n linjauksen mukaiset			Kaikki yhteensä		
	Kyllä (%)	Ei (%)	Ei havain- toa (%)	Kyllä (%)	Ei (%)	Ei havain- toa (%)	Kyllä (%)	Ei (%)	Ei havain- toa (%)	Kyllä (%)	Ei (%)	Ei havain- toa (%)	Kyllä (%)	Ei (%)	Ei havain- toa (%)
1. CE-merkintä	100,0 %	0,0 %	0,0 %	91,7 %	8,3 %	0,0 %	57,1 %	42,9 %	0,0 %	8,3 %	58,3 %	33,3 %	64,3 %	27,4 %	8,3 %
2. Valmistajan nimi tai muu tunniste	100,0 %	0,0 %	0,0 %	91,7 %	8,3 %	0,0 %	57,1 %	42,9 %	0,0 %	50,0 %	41,7 %	8,3 %	74,7 %	23,2 %	2,1 %
3. Tuotteen nimi	100,0 %	0,0 %	0,0 %	91,7 %	8,3 %	0,0 %	85,7 %	14,3 %	0,0 %	66,7 %	25,0 %	8,3 %	86,0 %	11,9 %	2,1 %
4. Standardin numero	100,0 %	0,0 %	0,0 %	91,7 %	8,3 %	0,0 %	42,9 %	57,1 %	0,0 %	58,3 %	25,0 %	16,7 %	73,2 %	22,6 %	4,2 %
5. Valmistajan osoite	100,0 %	0,0 %	0,0 %	75,0 %	25,0 %	0,0 %	57,1 %	42,9 %	0,0 %	25,0 %	50,0 %	25,0 %	64,3 %	29,5 %	6,3 %
6. Käyttöohje suomeksi	100,0 %	0,0 %	0,0 %	87,5 %	8,3 %	4,2 %	42,9 %	57,1 %	0,0 %	50,0 %	33,3 %	16,7 %	70,1 %	24,7 %	5,2 %
7. Käyttöohje ruotsiksi	100,0 %	0,0 %	0,0 %	83,3 %	8,3 %	8,3 %	42,9 %	57,1 %	0,0 %	8,3 %	58,3 %	33,3 %	58,6 %	31,0 %	10,4 %
8. Valmistajan tai edustajan nimi ja osoite	100,0 %	0,0 %	0,0 %	91,7 %	0,0 %	8,3 %	71,4 %	28,6 %	0,0 %	66,7 %	25,0 %	8,3 %	82,4 %	13,4 %	4,2 %
9. Tuotteen nimike (kauppanimi tai koodi)	100,0 %	0,0 %	0,0 %	91,7 %	0,0 %	8,3 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	66,7 %	33,3 %	0,0 %	89,6 %	8,3 %	2,1 %
10. Merkintöjen selvitys	100,0 %	0,0 %	0,0 %	87,5 %	4,2 %	8,3 %	57,1 %	42,9 %	0,0 %	25,0 %	50,0 %	25,0 %	67,4 %	24,3 %	8,3 %
11. Huolto-ohjeet	100,0 %	0,0 %	0,0 %	83,3 %	8,3 %	8,3 %	71,4 %	28,6 %	0,0 %	66,7 %	33,3 %	0,0 %	80,4 %	17,6 %	2,1 %
12. Suojausluokat tai käyttörajoitukset	100,0 %	0,0 %	0,0 %	79,2 %	12,5 %	8,3 %	71,4 %	28,6 %	0,0 %	75,0 %	16,7 %	8,3 %	81,4 %	14,4 %	4,2 %
13. Ilmoitetun laitoksen tiedot	100,0 %	0,0 %	0,0 %	79,2 %	12,5 %	8,3 %	28,6 %	42,9 %	28,6 %	16,7 %	58,3 %	25,0 %	56,1 %	28,4 %	15,5 %
14. EU-vaatimusten- mukaisuusvakuu- tus suomeksi tai sen nettiosoite	100,0 %	0,0 %	0,0 %	75,0 %	20,8 %	4,2 %	28,6 %	42,9 %	28,6 %	8,3 %	58,3 %	33,3 %	53,0 %	30,5 %	16,5 %
15. EU-vaatimusten- mukaisuusvakuu- tus ruotsiksi tai sen nettiosoite	100,0 %	0,0 %	0,0 %	70,8 %	20,8 %	8,3 %	28,6 %	42,9 %	28,6 %	8,3 %	58,3 %	33,3 %	51,9 %	30,5 %	17,6 %

Työsuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu